

ΜΠΣ Εικαστικές Τέχνες

Μάθημα: Σύλληψη και διαδικασία στην εικαστική δημιουργία (εργαστηριακού και θεωρητικού χαρακτήρα), Β' εξάμηνο

Διδάσκοντες: Παναγιώτης Παπαδημητρόπουλος (επίκουρος καθηγητής, φωτογραφία)
Ουρανία Σταθοπούλου (επίκουρη καθηγήτρια, χαρακτική)
Χριστόδουλος Γκαλτέμης (επίκουρος καθηγητής, χαρακτική)
Βασίλειος Πασχάλης (επίκουρος καθηγητής)

Εισαγωγικά: Στο εαρινό εξάμηνο του ΜΠΣ θα διερευνηθούν έννοιες και ερωτήματα που σχετίζονται με τη σύλληψη μιας ιδέας (πώς γεννιέται μια ιδέα; ποια η προέλευσή της;), τη διαδικασία παραγωγής του έργου (τι, πώς γιατί απεικονίζω; Ποιο είναι το αντικείμενο της μμητικής διαδικασίας;), αλλά και τις αποκλίσεις σε σχέση με την αρχική ιδέα, που πολλές φορές παρατηρούμε στο τελικό έργο.

Αντικείμενο γόνιμων προβληματισμών θα αποτελέσουν έννοιες όπως: «ιδέα», «θέμα», «καλλιτεχνική πρόθεση», «σχέδιο» (το σχέδιο ή σκαρίφημα ως σημείο εκκίνησης του έργου ή του αρχιτεκτονήματος), υποκειμενικότητα/αντικειμενικότητα», «βούληση για τέχνη», «ποιητική». Σύμφωνα με τον René Passeron, το αντικείμενο της ποιητικής «δεν είναι το σύνολο των εντυπώσεων που δημιουργούνται στη θέαση του έργου, ούτε το έργο καθεαυτό, όταν έχει ολοκληρωθεί, ούτε ακόμη το έργο που πρόκειται να γίνει· είναι το έργο στη διάρκεια της δημιουργίας του¹». Θα εστιάσουμε λοιπόν, στο μέτρο του δυνατού, και σε ό,τι συμβαίνει κατά την κυοφορία του έργου, καθώς αυτό ολοκληρώνεται. Επίσης, θα μελετηθεί η διάκριση ανάμεσα στην ιδέα, το project και το συνολικό έργο του καλλιτέχνη, ούτως ειπείν το πέρασμα από το έργο ως μονάδα στο συνολικό έργο που παράγεται στη διάρκεια μιας ολόκληρης ζωής.

Επιπλέον, είναι σημαντικό είναι να διερευνηθούν οι λόγοι για τους οποίους επιλέγεται μια ιδέα ή ένα project σε σχέση με κάποια άλλη ιδέα, αλλά και, σε τελική ανάλυση, η ανάπτυξη της εαυτοσκοπικής ικανότητας που επιτρέπει να προβάλλεται εκτός έργου ο καλλιτέχνης, ώστε να κρίνει το αποτέλεσμα που παράγει κάθε φορά, αλλά και να διερωτάται γενικότερα ως προς τον ρόλο του στην κοινωνία τόσο σε ένα τοπικό πλαίσιο αναφοράς (η τέχνη ως εθνολογία ή η τέχνη ως πατριδογνωσία), όσο και σε ένα πιο διευρυμένο έως και οικουμενικό (universal) πεδίο (π.χ., η τέχνη και η αγορά της τέχνης, η τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης).

Ανάπτυξη μαθήματος:

- Σεμινάρια (θεωρητικού και εργαστηριακού χαρακτήρα).
- Ανάθεση εργασιών στους φοιτητές και παρουσίαση της πρωτογενούς έρευνάς τους.
- Συναντήσεις φοιτητών-διδασκόντων.
- Εικαστικό έργο (project), που εκπονείται καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου.

Διάρκεια 13 εβδομάδες

Αξιολόγηση:

- Εικαστικό έργο (project)
- Πρωτογενής έρευνα και κείμενο (statement) της εργασίας (project).

Ενδεικτική βιβλιογραφία

*Aristote, *Poétique*, Παρίσι, Librairie Générale Française, 1990.

Bachelard, Gaston, *La Formation de l'esprit scientifique*, Παρίσι, J. Vrin, 2004.

Badiou, Alain, *Penser le multiple*, Παρίσι, L' Harmattan, 2002.

Balzac, *Le Chef d'œuvre inconnu*, Παρίσι, GarnierFlammarion, 1981.

Baudelaire, *Ecrits esthétiques*, Παρίσι, Union Générale d'Éditions, Coll. 10/18, 1986.

*Baxantall, Michael, *Formes de l'intention*, Nîmes, Jacqueline Champon, 1991.

- *Beardsley, Monroe, *Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών*, Νεφέλη, 1989.
- *Danto, Arthur, *La Transfiguration du banal*, Παρίσι, Seuil, 1989.
- De Duve, Thierry, *Au nom de l'art*, Παρίσι, Les Éditions de Minuit, 1989.
- Delacroix, Eugène, *Journal (1822-1863)*, Παρίσι, Plon, 1996.
- Deleuze, Gilles, *Francis Bacon. Logique de la sensation*, Παρίσι, Éd. de la Différence, 1981.
- *Deleuze, Gilles, *Différence et répétition*, Παρίσι, P.U.F., 1968.
- Derrida, Jacques, *La Vérité en peinture*, Παρίσι, Flammarion, Champs, 1978.
- Descartes, René, *Discours de la méthode*, Παρίσι, Garnier-Flammarion, 1996.
- Dubuffet, Jean, *Bâtons rompus*, Παρίσι, Les Éditions de Minuit, 1986.
- Duchamp Marcel. Duchamp du signe*. Ecrits réunis et présentés par Michel Sanouillet, Παρίσι, Flammarion, 1994.
- Duchamp, Marcel, *Entretiens avec Pierre Cabanne*, Παρίσι, Somogy, 1995.
- *Eco, Umberto, *L'Œuvre ouverte*, Παρίσι, Seuil, 1965.
- [Edwards, Betty](#), *Dessiner grâce au cerveau droit*, trad. de l'américain par M. Schoffeniels-Jeunehomme, Bruxelles, P. Mardaga, 1979.
- Eisenstein, S.M., *Cinématisme, Peinture et cinéma*, Bruxelles, Éd. Complexe, 24 rue de Bosnie, 1060, 1980.
- Ehrenzweig, Anton, *L'Ordre caché de l'art*, Παρίσι, Gallimard, 1974.
- Fried, Michael, *La Place du spectateur*, Παρίσι, Gallimard, 1990.
- Friedberg, Anne: *The Virtual Window, From Alberti to Microsoft*, MIT Press, 2006
- Gombrich, Ernst, *Histoire de l'art*, Παρίσι, Flammarion, 1990.
- Goodman, Nelson, *Langages of art (Γλώσσες της Τέχνης)*, Αθήνα, Εκκρεμές, 2005.
- Gowing, Lawrence, *Turner: Peindre le rien*, Παρίσι, Macula, Παρίσι, 1994.
- Greenberg, Clement, *Art et Culture*, Παρίσι, Macula, 1988.
- Gruzinski, Serge, *La Pensée métisse*, Παρίσι, Fayard, 1999.
- Gusdorf, Georges, *Le Savoir romantique de la nature*, Παρίσι, Payot, 1985.
- Hegel, Friedrich, *Esthétique des Arts Plastiques*, Παρίσι, Hermann, 1993.
- Hegel, Friedrich, *La Phénoménologie de l'Esprit*, Παρίσι, Aubier-Montaigne, 1992.
- *Χαϊντεγγερ, Μάρτιν, *Η προέλευση του έργου τέχνης*, εκδ. Δωδώνη, 1986.
- Huisman, Denis, *L'Esthétique*, Παρίσι, Que sais-je ? n° 635.
- Husserl, Edmund, *Méditations cartésiennes et les conférences de Παρίσι*, Παρίσι, P.U.F., 1994.
- Kant, Emmanuel, *Critique de la faculté de juger*, Παρίσι, J. Vrin, 1973.
- Kaufmann, Pierre, *L'Expérience émotionnelle de l'espace*, Παρίσι, J. Vrin, 1987.
- [Lévinas, Emmanuel](#), *De l'existence à l'existant*, Παρίσι, J. Vrin, 1981.
- Les arts plastiques à l'université*, Université d'été à Aix-En-Provence du 3 au 8 septembre 1992.
- Lipovetsky, Gilles, *L'ère du vide, essais sur l'individualisme contemporain*, Folio, Gallimard, 1993
- Lyotard, Jean-François, *Discours, figure*, Παρίσι, Klincksieck, 2002.
- Manovich, Lev: *The Language of New Media*, The MIT Press Cambridge, 2001
- Merleau-Ponty, Maurice, *L'Œil et l'esprit*, Παρίσι, Gallimard, 1964.
- McLuhan Marshall, *Understanding Media: The Extensions of Man: Critical Edition*
- Mitchell, William J: *Placing Words: Symbols, Space and the City*, The MIT Press Cambridge, 2005
- Mondloch, Kate: *Screens, Viewing Media Installation Art*, University of Minnesota Press, 2010
- *Panofsky, Erwin, *Idea*, Παρίσι, Gallimard, Παρίσι, 1989.
- *Passeron, René, *Pour une philosophie de la création*, Παρίσι, Klincksieck, 1989.
- *Platon, *La République*, Παρίσι, Garnier-Frères-Flammarion, 1966.
- Riegl, Aloïs, *Questions de style*, Παρίσι, Hazan, 1992.
- Rilke, Rainer Maria, *Lettres à un jeune poète*, Παρίσι, Bernard Grasset, 1937.
- Rochlitz, Rainer, *Subversion et subvention*, Παρίσι, Gallimard/Essais, 1994.
- Rosen, Charles, Zerner, Henri, *Romantisme et réalisme*, Παρίσι, Albin Michel, 1986.
- Sartre, Jean-Paul, *Vérité et existence*, Παρίσι, Gallimard, 1989.
- *Sartre, Jean-Paul, *L'Être et le Néant*, Παρίσι, Gallimard, 1943.
- Schopenhauer, *Le Monde comme volonté et comme représentation*, Παρίσι, P.U.F., 1966.
- *Ταρκόφσκι, Αντρέϊ, *Σμιλεύοντας το χρόνο*, Νεφέλη.
- Turkle, Sherry: *Life on the screen*, Simon & Schuster, 1995

Vallier, Dora, *L'Art abstrait*, Παρίσι, Librairie Générale Française. Collection Pluriel, 1980.
Wittgenstein, Ludwig, *De la certitude*, Παρίσι, Gallimard, 1976.